

עזמק הפשט טיונים צרס"י

על פי 'לקוטי שיחות' כרך יח

פ' מסעי

הערות והארות יתקבלו בברכה בטל'

08-6882799 / 050-4125205

או במייל: rizs@neto.bezeqint.net

ניתן גם להזמין לפרשיות נוספות

כל הזכויות שמורות

תוכן העיונים

ברש"י בתחילת הסדרה: "משל למלך שהיה בנו חולה וכו', כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו: כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו'" / (1) "כאן ישננו" - בסוכות / (2) "כאן הוקרנו" - בדרך לאתם / (3) "כאן חששת את ראשך" - כשחנו לפני ים סוף / הטעם הפנימי לזה שהמשל מתאים רק לשלושה מסעות

(א)

**“אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים
לצבאותם ביד משה ואהרן. ויכתוב משה את
מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם
למוצאייהם” (לג, א-ב)**

משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק
לרפאותו. כיון שהיו חוזרין, התחיל לציו מונה כל
המסעות, אמר לו: כאן ישגנו, כאן הוקרנו, כאן חששת
את ראשך וכו':

בגור אריה פירש את הנמשל: “כי לפעמים היו ישראל בנחת ובשלוה, וזהו 'ישגנו'; ולפעמים היו ישראל בצער, כאשר היה חסר להם דבר, וזהו 'הוקרנו'; ולפעמים בסכנה היו, וזהו כמו חולה החושש בראשו”.

אך לפי פירושו נמצא שהמשל והנמשל רחוקים המה, כי במשל מדובר על שינה - ואילו בנמשל מדובר על “נחת ושלוה” (ולא על שינה בתוכנה הפרטי); במשל מדובר על קור וצינה - ואילו בנמשל על “צער” בכלל (שאינו תלוי בקור דוקא, כמובן); במשל מדובר בחולה החושש בראשו - ואילו בנמשל על “סכנה” בכלל (שיכולה להיות בכמה אופנים, ולא דוקא סכנת חולי).

ובפרט יש לדקדק, שבשנים הראשונים נקטו בלשון רבים - “ישגנו” ו“הוקרנו” - היינו, שגם המלך עצמו נכלל בזה, ואילו המצב השלישי - “כאן חששת את ראשך” - בא בלשון יחיד, והיינו שמדובר רק על בן המלך (ולא על המלך עצמו).

ונראה לפרש, ששלושת ענינים אלו שבמשל - מכוונים הם בנמשל כלפי שלושת המסעות הראשונים שנסעו ישראל (ממצרים עד ים סוף), כדלקמן.

כי בסוכות ישנו בני ישראל

המסע הראשון שנסעו ישראל היה ביום הראשון של פסח - ואז נסעו "בני ישראל מרעמסס ויחנו בסוכות"¹.

ופרטי מסע זה מבוארים הם בדברי רש"י (בכמה מקומות):

בתחילה "היו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן. ולשעה קלה כשבאו ליסע ולצאת, נקבצו כולם לרעמסס" באופן של "ואשא אתכם על כנפי נשרים"²;

ולאחר שנתקבצו כולם לרעמסס נסעו משם לסוכות. ו"מאה ועשרים מיל היו, ובאו שם לפי שעה, שנאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'³;

ולאחר שהיו שם כמה שעות, נשאררו בסוכות גם לשינת הלילה - שכן הנסיעה מסוכות היתה רק "ביום השני"⁴, כך שבלילה שבין היום הראשון לשני היו עדיין בסוכות.

ומעתה מובן היכן מצינו בנמשל "כאן ישננו" - בהמסע מרעמסס לסוכות, שישנו שם.

[ואגב אורחא - יש להעיר ולהוסיף⁵:

הנה ידוע ה"מדרש אגדה" שהובא בכמה ראשונים⁶, בתוכן מצות ספירת העומר בין פסח לעצרת:

כאשר יצאו ישראל ממצרים ואמר להם משה שהובטח כי כאשר יצאו ממצרים "תעבדון את האלקים על ההר הזה", שאלו ישראל את משה "אימתי עבודה זו?" וכאשר השיב להם משה

1. פרשתנו לג, ה.

2. יתרו יט, ד ובפרש"י.

3. פרש"י בא יב, לו.

4. פרש"י בשלח יג, כ.

5. הבא לקמן - מלקוטי שיחות חלק לו ע' 11 הערה 36.

6. עיטור - הובא בשו"ת הרשב"א ח"ג סרפ"ד. ר"ן סוף פסחים. ועוד.

"לסוף חמשים יום", אז התחילו למנות את הימים (כל אחד לעצמו) מתוך תשוקה וצפיה לקבלת התורה על הר סיני.

ולפום ריהטא יש להקשות: למה לא התחילו לספור **תיכף כשיצאו ממצרים** - ביום ט"ו בניסן (אלא רק בט"ז ניסן)? ועוד ידועה השאלה בענין ספירת העומר - מאי טעמא עיקר הספירה צריך להיות **בלילה** דוקא?

אמנם לפי האמור - יתבאר בפשטות:

כיון שנסיעת בני ישראל מרעמסס לסוכות היתה באופן של "ואשא אתכם על כנפי נשרים", ונסעו מרחק גדול בזמן קצר ביותר - הרי חשבו **שתיכף** ימשיכו ויבואו להר סיני לקבלת התורה.

ולכן באותו יום (ט"ו ניסן) לא שאלו למשה "אימתי עבודה זו"; רק כאשר החשיך היום - ליל ט"ז ניסן - וראו שעומדים להישאר לישון בסוכות ועדיין אינם קרובים להר סיני לקבלת התורה, אז שאלו "אימתי עבודה זו" ואז התחילו למנות הימים.

ולכן גם לדורות, מתחילים לספור ב(א) ט"ז ניסן דוקא (ולא בט"ו), (ב) **בלילה** דוקא (כשם שאז התחילו לספור בליל ט"ז).

כשיוצאים מסוכות - מפעילים מיזוג אויר

המסע השני שנסעו ישראל היה "ויסעו מסוכות ויחנו באתם אשר בקצה המדבר"⁷.

ובמסע זה התחדשו ענני הכבוד, כדברי הכתוב⁸: "ויסעו מסוכות ויחנו באתם בקצה המדבר. וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך";

ויש לומר, שבמסע הראשון מרעמסס לסוכות לא הוצרכו לענני כבוד, כי כיון שנסיעה זו היתה באופן ד"על כנפי נשרים"⁹ הרי אין צורך בענני כבוד - ודוקא במסע השני התחדש הענין דענני כבוד שמלווים את ישראל.

7. פרשתנו לג, ו.

8. כפ' בשלח יג, כ-כא.

9. פרש"י בא יב, לו.

והנה, אחד התפקידים העיקריים של ענני הכבוד היה - להקיף את בני ישראל כמו סוכה, "לצל לבל יכה בהם שרב ושמש"¹⁰. ומעתה נמצא מתאים הלשון "כאן הוקרנו" - לגבי מסע זה מסוכות לאיתם, שבו התחדש ענין ה"צל" של ענני הכבוד, שענינו למנוע חמימות ולשמור על מזג "קר".

ואמנם, היו להעננים עוד תפקידים, וכגון זה שהענן שנוסע לפניו היה מנמיך את הגבוה ומגביה את הנמוך, והורג נחשים ועקרבים¹¹. אך בפשטות לא היה צורך בתפקידים אלו עד שהיו במדבר ממש (לאחרי שיצאו מים סוף), ששם לא היו דרכים סלולות ושם הוא מקום "נחש שרף ועקרב"¹². ונמצא שבשלב זה (כאשר עוד לא הגיעו אל המדבר ממש) עיקר הענין דענני הכבוד היה בזה ש"הוקרנו", צל ומניעת החמימות¹³.

כאב 'ראש' על הים

המסע השלישי היה: "ויסעו מאתם וישב על פי החירות אשר על פני בעל צפון, ויחנו לפני מגדל"¹⁴. והיינו, שהגיעו אז לים סוף (שזהו המסע הבא¹⁵ - "ויסעו מפני החירות ויעברו בתוך הים המדברה גו").

מה שהתחדש במסע זה היה שבני ישראל ראו את מצרים רודפים אחריהם, ואז טענו כנגד משה רבינו ואמרו¹⁶: "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים. הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר, חדל ממנו ונעבדה את מצרים, כי טוב לנו עבוד את מצרים ממותנו במדבר".

10. כמבואר בפוסקים הל' סוכה - טור, שולחן ערוך ונ"כ אורח חיים סי' תרכה. וראה גם רש"י אמור כג, מג. ובכ"מ.

11. פרש"י בהעלותך י, לד.

12. עקב ח, טו.

13. ועיין גם בהמבואר (לענין סוכה) בלקוטי שיחות הל"ב ע' 147, וש"נ.

14. פרשתנו לג, ז.

15. לג, ח.

16. בשלח יד, יא-יב.

והנה, טענה זו שטענו ישראל כנגד משה היתה טענה שכלית, השייכת להמוח שבראש (ובזה שונה היא משאר הנסיונות שהיו במדבר, שעיקרם היה מצד זה שהיו רעבים ללחם וצמאים למים, ולא טענה בשכל - דוק ותשכח¹⁷);

ולכן מתאים למסע זה הלשון "כאן חששת את ראשך" - שכאן היה פגם ומיחוש בה"ראש" (שכל) שבישראל.

מהים ועד הירדן

ובפנימיות הענינים יש לבאר את הטעם שנתפרש המשל רק בנוגע לשלושת המסעות הללו - משום שמסעות אלה (המסעות הראשונים) יש בהם תוכן כללי, השייך לכל המסעות:

מבואר בספרים¹⁸, שהמסעות במדבר רומזות לכללות המסע של בני ישראל בגלות ("מדבר העמים"¹⁹), כאשר יהודים מגיעים לעוד מקום ועוד מקום במטרה להמשיך שם את אור הקדושה - וזהו הרמז בהחניה האחרונה שהיא ב"ירדן ירחו", מלשון דין

17. במרה כתיב (בשלח טו, כד) רק "מה נשתה";

במדבר סין (שם טז, ב ואילך) "להמית את כל הקהל הזה ברעב" [וזהו הסיבה לטענתם "מי יתן מותנו גו' בארץ מצרים גו'". וראה רש"י שם, ב];

ברפדים (שם יז, א ואילך) - "ואין מים .. תנו לנו מים" [ורק כשענה משה טענה שכלית - עורר מענה כדוגמתו - "למה זה העליתנו ממצרים"];

כשהתאוו בשר (בהעלותך יא, ד ואילך) - הרי "התאוו תאוה" [ורק על ידי זה "ויבכו גם בני ישראל גו'". וראה רש"י שם];

לאחרי שמתה מרים (חקת כ, ב ואילך) - "ולא היה מים לעדה (ולכן) ויקהלו גו'", וכפרש"י - והרי זהו המצב והנסיון דרפדיים. ולהוסיף, שגם בטענתם עצמה (ועד"ז במרגלים - שלח יד, ב) התחלתה - הבעת רצון - (ולא שכל) - "לו גו'";

לאחרי הר ההר (חקת כא, ה ואילך) - "כי אין לחם ואין מים גו'".

ודוקא בפי החירות התחלתה היתה קושיא (ענין שבשכל).

18. ראה בארוכה לקוטי תורה (לבעל התניא) פרשתנו - בכמה מאמרים המתחילים במלים "אלה מסעיי". ובכ"מ.

19. יחזקאל כ, לה. וראה גם רבינו בחיי, אור החיים, ועוד בתחילת פרשתנו.

ורית, הרומז לגילוי המשיח שאחד מסימניו הוא שהוא ידע לשפוט ולדון לפי חוש הריח ("מורח ודאין"²⁰), ואז יסתיימו ה"מסעות" ויבואו אל המנוחה ואל הנחלה.

ובכן, אמנם בפועל ה"מסעות" הם במספר ארבעים ושתיים, עד שמגיעים ל"ירדן ירחו" - אבל ב"זעיר אנפין" כלול כל הענין כבר בשלושת המסעות הראשונים, עד לקריעת ים סוף, שכן כידוע בזמן קריעת ים סוף היה "מעין" מה שיהיה לעתיד לבוא:

בני ישראל ראו אז את "מצרים מת על שפת הים"²¹ - מעין הביטול והמיתה של כל כחות הטומאה שתהיה לעתיד לבוא; ומיד בתחילת השירה שנאמרה אז נאמר "אז ישיר"²², לשון עתיד, כשהכוונה בזה (כפירוש רש"י שם) היא לשירה שתהיה בתחיית המתים.

ולכן מתוך כל המסעות מדגישים את שלושת המסעות הראשונים שעד קריעת ים סוף, שבהם נפעל מעין ודוגמא של תוכן המסעות בכלל - ביטול והעברת הטומאה עד להשלימות של ביאת המשיח, במהרה בימינו אמן.

(חלק יח - מסעי א)

לעילוי נשמת
ר' צבי ארי-ה
ב"ר יחיאל חנוך ושושנה ע"ה
מידן
נלב"ע ג' מנחם-אב ה'תשס"ז
תנצב"ה

20. סנהדרין צג, ב.

21. בשלח יד, ל.

22. בשלח טו, א.